

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 15

Sobota, 23. februarja 1935

Leto X

Iz volilne „borbe“

Vrši se tajna volilna borba. Vse se rešuje takorekoč v zaprtih prostorih. V javnost prihajajo nepopolne vesti, ki pa nam pričajo, da vlada v strujah in stremljenjih zbežanost. Za nas ni zbežanosti. Tu smo edini. Delavci, nameščenci in vsi mali delovni ljudje, obrtniki in kmeti, nimamo ničesar izbirati. Določena nam je pot, določeno delo in ničesar nas ne bo zmotilo, da ne bi v težkih razmerah uveljavili svojega lastnega, skupnega interesa.

Jevtičeva lista je dobro zasidrana med krogi, ki so tvorili stranko JNS in onimi krogi, ki žele sodelovati v parlamentu v interesu gospodarske politike. Križe in težave pa ima takozvana »opozicionalna« ideologija, ki se nanaša na nekdanje »točke«. Ta opozicija je zaradi tega težko najti skupno bazo obstoja iz prečanov in neprečanov in ji za nastop pri volitvah.

V naših vrstah je to drugače. Pri nas ni prečanov in neprečanov. Pri nas tvorijo samo interesi delovnih slojev temelj, na katerem gradimo svoje kandidature. Imamo namreč vsi delovni sloji skupne interese, ki jih hočemo podpreti s političnim vplivom v narodni skupščini. Kaj bodo storili beli, zeleni, črni in vsi, kdove kako kolorirani kandidati, nas prav nič ne briga.

Pojavljajo se po nekaterih krajih agitatorji, zlasti »opozicionalni« navidez, ki skušajo z bobnečimi frazami zavajati tudi delovne sloje. Toda mi ne verujemo, da bi bili rudarji, kovinarji, železničarji, lesni, tekstilni delavci in drugi še tako naivni, da bi verovali besedam takozvanih »opozicionalcev«, ki se bodo pojavljali. Naj le bobnajo, mi pa bomo volili samo delavsko listo, kateri se bodo pridružili vsi delovni sloji v banovini.

Za nas velja samo geslo: Naši interesi so prvi in bomo zmagali, če le hočemo.

Tudi naše mesto je v narodni skupščini!

Konsolidacija ali kaj?

Stranka JNS ne kandidira. V stranki je bil nastal spor. Vodstvo stranke ni na vladi, zato tudi noče eksperimentirati s kandidaturami. Stranka je bila velika, ker je vse drlo vanjo zaradi »moralnega« pritiska. Brez moči pa je postala ta stranka, ko je vodstvo izgubilo oblast v državi. Danes se nihče ne baha s člansko izkaznico te stranke.

Vodstvo stranke pa je izjavilo, da podpira novi režim ter da naj nje člani kandidirajo na listi predsednika vlade. Dogaja se sedaj, da pristaja stranke, ki jih je novi položaj izoliral, nastopajo zopet na kandidadni listi predsednika.

Tu pač nastane vprašanje, ali se priključujejo politične osebnosti, ki se popolnoma slagajo z režimom ali pa so to skriti opozicionalci ali pa le ljudje, ki bi radi prišli do mandatov. Položaj je za širšo javnost danes še vsekakor nejasen. Ni gotovo, jeli se bo ta taktika obnesla ali ne.

Eno prednost pa imajo te volitve. In sicer to, da bomo po volitvah videli, če je nastopila iztreznitev, če so se poboljšali sovražniki demokracije in če je že mogoče misliti na normalni politični razvoj v državi ali pa razmere še niso dozorele.

Senator Mellon, eden izmed najbogatejših multimilijonarjev Amerike je zopet pred sodiščem v Pittsburgu. Obtožen je, da je oškodoval državo za tri milijone dolarjev utajenih davkov.

To je najvažnejše vprašanje

Kako se naj porabi dovoljena milijarda

Sodr. dr. Živko Topalović je objavil v beograjski »Politiki« članek o znižanju zlatega kritja dinarja od 25 na 20 odstotkov. V članku razpravlja tudi o tem, kako naj koristi ta ukrep ne le bankirjem, ampak narodnemu gospodarstvu.

Ukrep vlade glede valutne reforme je zbudil veliko zanimanje. Enemu vprašanju se pa le ni posvetilo potrebne pozornosti. Namreč:

Znižanju zlatega kritja dinarja od 25 na 20 odstotkov.

Zadnji izkazi Narodne banke pokazujejo, da sme izdati za 1200 milijonov dinarjev bankovcev v promet, da je dosežena višina bankovcev v prometu, ki jo dopušča zakonita določba z ozirom na zalogo zlata v banki.

Prepričan sem, da je od načina porabe

teh 1200 milijonov dinarjev odvisen padec ali dvig realne vrednosti kupne moči našega denarja. (Torej tudi mezde in plače. Op. ur.)

Zato je potrebno, da se o tem javno razpravlja, kako naj se porabi ta papirnati denar v znesku nad eno milijardo.

Akcija je pričela država. Včeraj je smela Narodna banka plačati za 100 zlatih dinarjev 400 papirnatih dinarjev (25 odstotkov zlatega kritja); danes pa sme dati za 100 zlatih dinarjev 500 papirnatih dinarjev (20 odstotno zlato kritje). Tako se izraža nova papirnata milijarda po znižanju zlatega kritja.

Narodna banka sme dati v promet več bankovcev ali jih pa tudi ne da. Da bo pa javnost storila vse, da pride do tega denarja, je razumljivo.

To novo papirnatost kapitalijo je mogoče jako dobro porabiti za poživitev gospodarskega udejstvovanja, za povečanje prilike za zaposlenost in produkcije, torej za izboljšanje narodnega blagostanja.

Ta denar ne sme ostati v kletih,

kjer so nakupičeni stari dinarji, ki niso v prometu.

Od teh papirnatih kapitalij tudi ni pričakovati nikakršne koristi, če bi se jih hotelo izročiti bankam, da od tam odhajajo v privatne tresorje.

Naše mnenje, da se morajo nove kapitalije

porabljati za dela, katerih glavni namen je mezda

in pri katerih se porablja material domačega izdelka. To bi morala biti dela, ki jih v glavnem izvršujejo mala podjetja. Mislimo tukaj na poživitev delovanja malih bank po mestih in po deželi, na dovoljevanje posojil pri kreditnih zadrugah za dograditev stavb (stanovanjskih hiš, delavnic, gospodarskih poslopij, skladišč), cest in železniških prog, za zgraditev manjših mostov, za regulacijo rek in potokov v manjšem obsegu, za ustanavljanje električnih central potom izrabe vode in pre-moga itd.

Vsa ta dela se pa morajo izvrševati po določenem načrtu.

Sedaj je prilika za sklepanje javnih in zadružnih posojil v navedenem zmislu ob jamstvu in kontroli države in samoupravnih korporacij.

Ta posojila morajo biti in so lahko poceni.

Ta milijarda dinarjev je dejansko le darilo države Narodni banki. Zado- stuje torej popolnoma, če se dajejo ta posojila po 1 do 2 odstotnih obrestih. Glavno je le, da se pokrijejo tiskovni in upravni stroški, ki v zvezi z dovoljevanjem teh posojil narasejo Narodni banki. Ta milijarda naj ne bo podarjena delničarjem Narodne banke v spekulativne namene, marveč se mora porabiti za obnovev gospodarstva.

Poskrbimo torej za to, da se z novimi dinarji poživijo delavnost. Potem ne bodo mrtvo breme, nakupičeno na stari dinar, marveč rodovitno, poživljajoči dež.

Spopad med orožniki in kmeti v Sibirju

12 kmetov ustreljenih več hudo ranjenih

Kakor poroča agencija »Avala«, je prišlo v vasi Sibirju pri Slavon- skem brodu do kmetskih nemirov. Pri spopadu med kmeti in orožniki je bilo 7 kmetov ubitih, več pa ranjenih. Na lice mesta je bila poslana posebna komisija. Še preden pa je komisija pričela poslovati, se je zbrala skupina okrog 200 kmetov, ki

je zahtevala, da se njihovi, radi nemirov aretirani tovariši izpuste iz zaporov.

Ker se na poziv oblasti kmetje niso razšli, marveč so pričeli streljati z revolverji, je prišlo do novega spopada z orožniki, ki so zopet uporabili orožje. Zopet je obležalo 5 kmetov mrtvih in trije ranjeni.

Novo smrtno obsodbo

Krvoločnost v Španiji

V procesu proti asturskim social- istom sta obtožena tudi dva zdrav- nika — veleizdaje. Državni prav- dnik predlaga smrtno kazen. — Dva socialistična poslanca Menendez in Penia sta že obsojena na smrt. V ječi se pa nahajajo še štirje poslanci. Skoraj gotovo bodo tudi ti obsojeni na smrt. — Vlada tolaži (Lerroux) javnost, da bo potem izdala splošno amnestijo za politične zločine.

Nočno delo v pekarnah

je prepovedal ban vrbaske banovine. V dravski banovini je taka prepoved razveljavljena, v savski banovini pa peki trdijo, da bodo od glada pomrli, če ne bodo delali ponoči.

Stavka tekstilnih delavcev na Hrvaškem

Iz Zagreba poročajo, da je v tekstilnih tovarnah »Oroslavje«, »Pre- slica« in »Ivancica« nastala stavka.

Mezde in plače še vedno padajo —

število zaposlenih se veča

Iz poročila Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu posne- mamo, da je bilo v decembru 1934 za- varovanih pri uradu 547.156 zavarovancev, torej 17.118 manj kakor mese- ca novembra 1934, vendar 34.082 več kakor istega meseca 1933.

Povprečna mezda pa je kljub temu padla v zadnjem letu za 0.88 Din. Pa- dec prihaja odtod, ker delodajalci pla- če in mezde znižujejo, novo sprejetim pa preizkoko odmerjajo. V odstotkih znaša ta padec 2.4%.

Socialisti in belgijska vlada

Zaostren položaj

Glavni svet socialistične stranke in predsedništvo socialističnih strokovnih organizacij v Belgiji sta sklenila, da naj predsednik socialistične internacio- nale s. Vandervelde interpelira pred- sednika vlade, zakaj je 24. februarja prepovedal manifestacije delavstva po ulicah Bruslja. Predsednik vlade Theu- nis pa ni hotel preklicati prepovedi.

Zaradi tega se je notranji položaj med vlado in opozicijo jako poostiril. Socialisti upajo, da bodo z interpelacijo v parlamentu spravili vlado v manjšin- ski položaj ter jo s tem prisilili k odstopu, če ne bodo meščanske opozicional- ne stranke (liberalci) podprle sedanje klerikalne vlade.

Berlin se boji Moskve

Dogovor med Francijo, Italijo in Ang- lijo,

ki stoji bolj ali manj na stališču vzhod- nega pakta, to je, sporazuma z Rusijo, Nemci odločno odklanjajo. Nemci pra- vijajo namreč, da morajo v Londonu že vedeti in povedati Franciji, da je dogo- vor evropskih držav mogoč le brez Rusije. Jako nelogično je tudi, da bi se sporazum tikal posebnega pakta z ve- lesilo, ki na tem sporazumu nima pra- vega interesa.

Vse kaže, da do sporazuma z Nem- čijo ne pride, če ne omahne Anglija, ki je Nemčiji naklonjena. Nemčija prič- ne pogajanja najprej z Anglijo glede zračnih napadov.

Schuschnigg snubi Pariz

za Habsburžane

Avstrijski kancler Schuschnigg je v spremstvu zunanjega ministra Berger-Waldenegga odpotoval v Pa- riz, kjer bi rad dosegel dovoljenje za povratek Habsburžanov. V notra- njosti Avstrije je medtem vse za- straženo, ker se klerofašizem boji novih nemirov oz. demonstracij marksistov.

Pet tisoč kandidatov

za volitve v Narodno skupščino

V Beogradu se je pojavilo nad pet tisoč kandidatov, ki bi radi po- stali narodni poslanci. Izbira bo to- rej velika, tako za nosilce list kakor tudi za volilce. Velja pa stari prego- vor, mnogo je poklicanih, toda le malo bo izvoljenih.

Za fašistično

diktaturo na Češkem

Dr. Kramár je v »Narodnih Li- stih« priobčil napad na dr. Beneša kot branitelja demokracije. Dr. Kra- már se je na stara leta zahotelo fa- šizma.

Mezdni spor in stavka v Šamotni tovarni Štore

Celje, 21. II. 1935.

Nekako pred dvema meseci je Šamotna tovarna Štore odpovedala kolektivno pogodbo. Zasluge delavstva se je znižal, dasi že prej ni bil zadovoljiv. Zakon o zaščiti delavcev in Obrtni zakon se ne upošteva, nasprotno se celo briskirata, kakor da nista podpisana od kralja in vlade. Tembolj bi moral upoštevati te zakone tujec, ki je prišel v Jugoslavijo kot ruski emigrant.

SMRJ je v imenu delavcev predložil novo kolektivno pogodbo. Dne 20. februarja je sklicala Kraljevska banska uprava na predlog SMRJ in Delavske zbornice razpravo pri sreskem načelnstvu v Celju. Zastopnik podjetja, advokat dr. Kalan, je na razpravi izjavil, da podjetje absolutno ne pristane na kolektivno pogodbo in ne mara kolektivne pogodbe. Torej, četudi zakon predvideva kolektivne in osebne pogodbe, pa tujec v naši državi — mogoče je sedaj že državljani — kratkotalo odklanja te določbe.

20. februarja 1935 zvečer je imelo delavstvo zborovanje, na katerem sta tajnik s. Leskošek in zastopnik Delavske zbornice Kopač poročala o poteku razprave. Na zborovanju je delavstvo postavilo resolucijo, kjer zahteva:

1. Da sklene podjetje takoj novo kolektivno pogodbo, po predlogu, ki je že podjetju pedložen;

2. da podjetje strogo izvaja predpise zakona o zaščiti delavcev in obrtnega zakona;

3. da se razmere v podjetju uredijo, da bodo človeka dostojne.

Med delavstvom vlada disciplina in složnost. Vsa javnost je na strani delavstva. Zastopnik Delavske zbornice je danes, dne 21. t. m. poskusil še enkrat posredovati. Ali podjetnik Križanovski (takozvani knez Cerkasov), se ni hotel osebno udeležiti razgovorov. Izjavil je ponovno, da ne pristane na kolektivno pogodbo in je ne mara. S tem je pognal delavstvo v skrajnost. Delavstvu ni preostalo drugega, da se zaščiti svoje pravice pred emigrantom-tujcem, da stopi v stavko. Stavka je bila proglašena dne 21. t. m. ob 3. uri popoldne.

Delavstvo se torej sedaj, ko to pišemo, nahaja v stavki, da brani svoj bori košček kruha in da štiti zakon, ki nosi podpis jugoslovanskega kralja, ki ga hoče omalovažiti g. Križanovski. Predno bomo o tej stvari in o njem govorili dalje, naj se g. Križanovski premisli.

Stavka je popolna.

Delavci so prebili celo noč v tovarni, na prigovarjanje lokalnih oblasti pa so zjutraj zapustili tovarno in se mirno podali na svoje domove.

Podjetnik išče stavkokazov in se opaža tendenca, da se domače delavstvo sploh ne zaposli več, temveč ruske emigrante. Dolžnost vseh merodajnih faktorjev je, da to nakano podjetnika preprečijo in zaščitijo domače delavstvo.

Dunajski marksisti

povzročajo avstrijski vladi vedno več skrbi

Ves teror zadnjega leta jih ni mogel uničiti in na obletnico lanske revolucije so šli celo z rdečo zastavo na ulico. Vodja demonstracije se je raje sam ustrelil, kakor da bi se pustil aretirati, kar priča o visokem duhu in odločnosti, ki vlada v delavskih vrstah. Na dan obletnice lanske vstaje je pri svetem Štefanu imel dunajski kardinal svečano pontifikalno mašo za policaje in heimwehrovce, ki so bili v spopadih ubiti. Tej maši so prisostvovali vsi člani vlade in vsa dunajska plutokracija. Istočasno je bilo pa delavstvu strogo prepovedano, da bi se spomnilo stoterih žrtev reakcije in dragih svojcev, ki so jih lanskega februarja pobili blagoslovljeni topovi. Centralno pokopališče, kjer počivajo te žrtve v nezaznamovanem skupnem grobu, je bilo ta dan še posebej zastraženo, da bi nihče ne mogel obiskati njihovega groba. Kljub temu je romalo veliko število delavcev proti centralnemu pokopališču, hoteli položiti na grob vence in šopke. Straža pa je vsakogar, ki je prišel preblizu, aretirala, med njimi tudi žene in sirote ubitih žrtev. V tem se je zopet zrcalila morala katolicizma, ki še med mrtvimi dela razliko. Zadnjič so neko nedeljo posebni

oddelki policije aretirali v Dunajskem gozdu nad 300 smučarjev, češ, da so to bili sami marksisti, ki so se pod pretvezo zimskega sporta tam shajali in imeli svoja zborovanja.

Sedaj so se združeni marksisti začeli posluževati na Dunaju nove taktike. Prirejajo takozvana »bliskovita zborovanja«. Kar nenadoma se pojavi v kaki ulici marksistični govornik in takoj se zbere krog njega več sto poslušalcev. Govori dve, tri minute in vrže med množico kopico radikalnih gesel in predno se pojavi prvi stražnik, je že končal in izginil, da čez nekaj časa v drugi ulici ponovi isto. Policija je proti tem »letečim zborovalcem« brez moči. Če ujame enega, nastopi mesto njega deset drugih. Isto je s tajnimi tiskarnami, ki preplavljajo Dunaj z ilegalnimi letaki. Nekaj so jih že odkrili, a letakov in brošur kljub temu ne zmanjka. Marksizem je mrtev, pravijo oni, marksizem živi, pravimo mi!

Alli si že dobil novega naročnika za „Delavsko politiko“, smatraj to za svojo dolžnost!

Mati se je vrnila iz kuhinje »Na, jej. Na brzo roko sem pripravila.«

Opazila je nevoljo na sinovem obrazu. Ošnila je s pogledom hčer, ki se je hudomušno smejala predse. »Kaj pa sta imela?«

»Šele sedaj sem zvedel, katera bo družica.«

»No, ali ti ni pogodu? Saj ji ni kaj prigovarjati. Lepa res ni, grda pa tudi ne. Ima pa delavne roke in — edina hči je, ki bo dobila posestvo.«

France je samo vzdihnil. Mati je še pripomnila:

»Saj nič ne rečem, ne tako in ne tako. Sam si že dovolj pameten, da presodiš. Na svatbi pa le skušaj biti prijazen z njo, veš, sosedje smo in dostikrat potrebujemo njihovo pomoč.«

Na peči se je zbudil Mihec, se zaspano ozrl po izbi in ko je ugle dal brata, se je zasmeljal in lahkih nog skočil raz peč. Vzhičen je ogledoval novo srajco, ki mu jo je pri-

Pametna gospodarska logika

Iskati moramo novih potov

Državne železnice so že lani uvedle v lokalnem prometu znižano ceno za vožnjo po železnici. To se je zgodilo zaradi tega, da se prepreči konkurenca avtomobilskega prometa. Dohodki železnic so se na teh progah znatno povečali.

Sedaj se uvedo na vseh železnicah znižane tarife, kar bo imelo nedvomno enako ugoden finančni efekt.

Oglejmo si pa še splošno plat gospodarske politike. V državi imamo producente in konzumente. Toda blaga je preveč, kupcev pa premalo. Velik zastoj je nastal v proizvodnji in konzumu. Cene blagu sicer padajo, še bolj pa plače in mezde. Celotno javne korporacije znižujejo svojim nameščencem mezde in plače daleč pod eksistenčni minimum in slabe njih kupno silo. Enako je tudi v privatnem gospodarstvu.

Lahko trdimo, da je dve tretjini delojemalskih ljudi tako slabo plačanih, da si ne morejo preskrbeti niti najnujnejših potrebščin.

Družbo bi lahko delili v tri interesne sfere po njih položaju. V prvi so finančniki in industrijci. Ti s svojimi trusti in karteli regulirajo produkcijo le glede gospodarskega efekta. Prav nič se ne brigajo za delavca in konzumenta. Producirajo toliko, kolikor prodajajo in cene regulirajo neglede na razmere in potrebe. Vzdrže jih v gotovi višini, čeprav konzumenti kupujejo le malo, oziroma samo tisti, ki še lahko kupujejo.

V drugi interesni sferi so veleposestniki in kmeti, ki pridelujejo in producirajo življenjske potrebščine eksistenčne bitnosti, žito, meso, sadje itd. Veleposestniki imajo kartele in gospodarijo na debelo. Pri njih je mogoča špekulacija. Svoje blago lahko prodajo poceni ali pa dražje, kakor jim to kaže z ozirom na kakršnokoli konkurenco, tudi malega kmetijstva. Mali kmetje, ki malo pridelajo, imajo težavo, da si s svojim delom prislužijo kruh in še kaj prodajo. Imajo pa težka bremena.

Tretji interesenti so mezdni delavci in nameščenci, ki so glavni konzumenti in ki bi morali imeti potrebne pomočke, da bi se mogli primerno preživljati in oblačiti.

Med temi tremi intersenti torej manjka neke važne vezi, da bi se v današnjem gospodarstvu med seboj izpolnjevale.

In kakšna je ta?

Iz gospodarske politike je posnemati, da je šlo doslej za to, da se z zniževanjem plač prisili producente, da znižajo cene svojim produktom in pridelkom. In kaj se je s tem doseglo? Doseglo se je s poslabšanjem kupne sile, da so cene kmetijskih pridelkov jako padle, toda to nič ne zaleže, ker je vedno manj kupcev. Ne morejo pač kupovati. Industrijskih producentov pa nihče ne sili in ne more prisiliti, da bi prilagodili cene socialnim razmeram. Tako ne moreta ne mali kmet ne delavec nič kupiti.

Taka gospodarska politika, ki je očitno v interesu veleposesti in finančnikov, ne more koristiti delavski splošnosti in ne malim kmetom in obrtnikom, ki trpe pod pezo teh razmer.

Tu je treba drugačne gospodarske politike.

Ustvariti je treba konzumente, ker je gospodarstvo nemogoče poživiti s tem, da se dopušča svobodo delu državljanov v gospodarstvu, drugi večji del pa prepušča izmoggavanju in naj-večji socialni bedi.

Ob dosedanji gospodarski politiki nosijo vse zlo gospodarskih posledic socialno bedo delavci, nameščenci, mali kmeti in obrtniki vseh poklicev.

Logično je, da se mora ta politika preorientirati v tistem pravcu, ki ga naglašala sedanja vlada.

Dvignimo konzum in gospodarstvo bo oživelo.

Obenem pa je potrebno, preprečiti prikrito verižništvo, ki ni tajno, ker so že ugledni listi omenjali to zlo. Navidez je ta logika v nasprotju z ukrepom železniške uprave, fiktivno pa ni. Zakaj, čimvečji je promet v gospodarstvu, temvečja je njega živahnost in boljša eksistenca. Zato pa je potreben močan konzument, ki ga bomo imeli pa le tedaj, če bomo svoje delovne in male ljudi dobro plačevali.

Doma in po svetu

Samo posvetovanja — nič volilnih shodov. Beograjska »Pravda« poroča, da se bodo v volilni borbi vršila samo posvetovanja s kandidati v zaprtih prostorih, ne pa bučna javna zborovanja. Prav, tudi mi se bomo posvetovali s kandidati. Naši volilci pa že tudi brez posvetovanj vedo, kaj hočemo in poznavajo svojo dolžnost.

Lista predsednika vlade bo zanimiva, ker bodo po okrajih kandidirali na njegovi listi različni kompetenti za poslanski mandat.

Italija se brani uvoza inozemskega blaga. Dne 19. t. m. je stopila v veljavo italijanska naredba o uvozu inozemskega blaga. Uvažati se sme z odobrenjem italijanske vlade le četrtnina blaga,

ki je bilo uvoženo v prvem četrtletju 1934. Za naš izvoz je to občuten udarec, ker je šla četrtnina izvoza v Italijo. Kaj je vzrok temu koraku italijanske vlade?

Gospodarska antanta male antante je pričela zborovati v Pragi dne 18. t. m. in bo trajala do konca tedna.

Predsednik portugalske republike je zopet general Carmona, ki je bil v nedeljo izvoljen z veliko večino glasov.

Nesoglasje v čehoslovaški vladi. Kakor drugod tako pritiska reakcija tudi na Čehoslovaškem, ki je vzorna demokratična država. Mogoče pride do izprememb v vladi, ne pa do izpremembe režima.

Tone Maček:

142

Slučaj Kumberger

France je zazijal začudenja. »Urša?! Kako so se pa nje spomnili?«

Julka se je nasmejala. »Veš, bi ti povedala, če mi obljubiš, da obdržiš zase.«

»No?«

»Ko si bil zadnjič doma, si pravil, da te je Janez prosil za druga. V pogovoru je mati o tem pravila Jernejčevki. Naslednjo nedeljo se je pa potem Urša sama ponudila Meti za družico. Zdaj veš, kam to meri.«

»Veš, odkrito povedano, veselil sem se tega mojega prvega drugovanja. A zdaj... Ko bi ne bil ravno Janez, bi se kar izmuznil. Ampak povedal mu jih bom.«

»Eh, kaj bi, saj ne boš šel v mesnico. Jutri bo gotovo pritekla k nam. Skušaj ji pokazati prijazen obraz. Že radi soseščine.«

nesel brat. A tudi sam se je hotel postaviti pred njim.

»Ti, jaz imam pa nove sanke. Sem jih sam napravil.«

»Se že sankoš?«

»Še ne. Je še premalo snega.«

»Kaj pa tvoj teliček dela?«

»Je že velik. Ga bomo kmalu prodali.«

Ko so prereševali vse novice, ki jih je premogla soseska zadnje jeseni, je opozorila mati:

»Otroci gremo spat. France je utrujen. Prinesla bom slamnjako v sobo. Bo bolje kakor v hlevu.«

Na tleh ležečega so Franceta še dolgo mučile razne misli. Mati in Julka sta odšli v čumnato, Mihec ga je še parkrat zvedavo vprašal raz peči po tem in onem, se parkrat obrnil na trdem ležišču in kmalu začel enakomerno dihati.

Še sam prav ni vedel, zakaj mu je sosedova Urša tako nesimpatična. Še kot otroci so se skupaj igrali,

skupaj živino pasli in pozneje skupaj v šolo hodili. Bila pa sta z Uršo stalno v združbi. Če se je pri jesenskem ognju na paši opekla, se je drla in bil je France kriv. Če je krava kedaj zašla v Jernejčev zelnik, ga je takoj zatožila in France je bil kregan, če ga niso še zlasali. Vedno ga je prosila, da je hodil mesto nje zavračat živino, ona pa ni mesto njega nikdar šla, niti tedaj ne, ko je šel za njo na sosedovo njivo repo krast, da jo je pekla in je mirne duše gledala, kako je njegova krava medtem mulila sosedovo deteljo. Stalno mu je povzročala sitnost in jezo in to še s prav posebno naslado in zasmehom, s čemer ga je še bolj jezila. Včasih se ni mogel vzdržati in jo je prav pošteno zlasal in nabunkal. Od takih spopadov je vedno odnesel razpraskan obraz in roke in pričakovati je moral, da ga bo Jernejčev oče pri prvi priliki zmikastil za uhlje.

(Dalje prihodnjič.)

Nov atentat v Rusiji? Dne 17. t. m. je bil v Moskvi napaden voditelj združništva Burlakov in težko poškodovan. Nedavno je bil umorjen komunist Medkov in so bili zaradi tega aretirani trije kmetje. Oblasti sumijo, da so se nad Burlakovom maščevali prijatelji zaprtih kmetov.

Zlata klavzula v Ameriki je padla. Zlata fundacija dolarja, ki je utemeljena v ustavi Zedinjenih držav, je bila napoti, da Roosevelt ni mogel izvesti svojega gospodarskega programa, za katerega bi rabil mnogo milijard dolarjev, ki pa bi jih bilo mogoče dobiti edino z devalvacijo. Konservativni gospodarski krogi pa niso hoteli o tem nič slišati, sklicujoč se na zlato klavzulo v ustavi. Sedaj pa je vrhovno ameriško sodišče s 5 proti 4 glasovom razsodilo, da delna ukinitve zlote klavzule ni v nasprotju z ustavo. S tem je dobil Roosevelt proste roke za svoje socialno-gospodarske akcije, kar se je takoj pokazalo v oživljenju poslovanja na borzah.

Protidemokratska propaganda v Ameriki se je po izjavi posebnega propagandnega odbora washingtonskega parlamenta zadnje mesece silno razširila. Po eni strani nacionalni socialisti Nemčije in fašizem Italije, po drugi strani pa komunisti Mehike in Rusije. Policija je na mnogih krajih zaplenila silno veliko takega propagandističnega materiala in so tudi oficijelni zastopniki imenovanih držav zapleteni v to propagando. Parlamentarni odbor predlaga, da se vse sumljive osebe izženejo iz Združenih držav.

Moderni čas zahteva za vsakega človeka avto. Moderni Amerikanec bi moral imeti vsak svoj avto. Ta stvar je uspela v majhnem kraju Billings pri Detroitu. Kraj ima 452 prebivalcev in 453 avtomobilov. Dva avta ima samo župan. Nam Evropejcem se kaj takega še sanja ne. V Ameriki imajo sicer sedaj tudi gospodarsko krizo in nezaposlenost. Zato je verjetno, da so ljudje kupili svoje avtomobile že prej.

Celje

Predavanje »Delavec in stroj«. V dvorani hotela Union v Celju se bo vršilo dne 24. februarja ob 9. uri dopoldne javno predavanje »Delavec in stroj« v okviru zaupniškega tečaja. Predaval bo sodr. **Pliberšek Franc**, načelnik II. skupine iz Trbovelj. Ker je predavanje zelo poučno za vse delavstvo, naj se ga po možnosti vsakdo udeleži.

Zaupniški tečaj. Kraj medstrokovni odbor je organiziral zaupniški tečaj, katerega vodi s. Pliberšek iz Trbovelj. Zanimanje, ki smo ga imeli za tečaj nas ni varalo. V tečaj je vpisanih 145 delavcev in delavk. Udeležuje se ga vsak večer povprečno 130 udeležencev. Dosedaj je predavatelj obravnaval temo: Delavski zaupnik, njegove pravice in dolžnosti. — S. Pliberšek predava lepo. Vse svoje praktično znanje, ki si ga je pridobil v dolgoletnem udejstvovanju, kot delavski zaupnik in vso svojo teoretično naobrazbo je zastavil, da bi bilo bodočim zaupnikom lažja pot in da bi delavci bolje razumeli in upoštevali svojega predstavnika, svojega prijatelja in zaščitnika-zaupnika, kateremu otekuje in greni pot delodajalec, na drugi strani pa nezaveden in neuvideven delavec. Lepi večeri so in vsak čuti, da s. Pliberška prihajajo besede iz srca in sto glas in src obljublja tiho, da bodo bolje izpolnjevali njegove nauke.

Dramatični odsek »Svobode« nastopi v začetku marca z Nušičevim »Navadnim človekom«. Nušič je poznano najboljši srbski pisec komedij. Vsa njegova dela so polna naravne duhovitosti. Gotovo poznate njegovo: »Gospo ministerco«. Poslušalci se bodo tudi v naši igri nasmejali do solz komičnim razpletljajem v igri, posebno še, ker so vse vloge v najboljših rokah in so se igralci zarotili, da hočejo konkurirati sami ljubljanski drami.

Splošna delavska strokovna organizacija ima svoj občni zbor v nedeljo, dne 24. t. m. ob 9. uri v Delavski zbornici. Referent s. Jakomin iz Ljubljane.

Splošna strokovna zveza Jugoslavije, podružnica Liboje, priredi v soboto (danes) ob 4. uri pop. v gostilni Dolenc, Kaseze, shod z dnevnim redom: Položaj delavstva. Tudi tega shoda se udeleži s. Jakomin iz Ljubljane.

Pevski koncert Ljubečna-Vojnik, ki se je vršil preteklo nedeljo, je bil zelo lep. — Koncert je otvoril s. Vodopivec v imenu Krajevnega medstrokovnega odbora. Nato je pevski zbor odpel svoje pesmi. Poznalo se je, s kako ljubeznijo in poštovanostjo tako pevovodja s. Dežman, kakor ostali pevci sodelujejo. Za svoje izvajanje so bili poplačani z burnim aplavzom. Vsem bo ostal ta lep dan v spominu.

Delavke in nameščence vse v »Zvezo del. žen in deklet«. Prihodnji sestanek pripravljalnega odbora se bo vršil 27. t. m. ob 8. uri zvečer v Delavski zbornici. Delegatinja iz Ljubljane.

Ljubljana

K novemu ljubljanskemu proračunu 1935

Od onega petka je razgrnjen ljubljanski proračun na vpogled. Proračun znaša

Din 48.920.000.—

za 2.305.000 več kakor leta 1934.

Občinska doklada se poveša za 5 odst., to je od 50 na 55 odstotkov.

Poglejmo nekoliko zneske nekaterih indirektnih občinskih davščin, ki izkazujejo domala 50 odstotkov dohodkov. Če pa pregledamo proračun podrobno, presegajo davščine daleč petdeset odstotkov občinskih prejemkov.

Tu so navedene samo glavne postavke davščin, ki so glavni vir dohodkov.

Tako donaja občini po proračunskem predlogu:

1. tehtarina	Din	145.000
2. tržnina	Din	1.140.000
3. sejmarina	Din	65.000
4. gostiščina	Din	3.624.000
(zvišana za 10 odst.)		
5. občinska trošarina in uvoznina	Din	18.075.525
skupaj		Din 23.049.525

Ljubljansko občino vzdržujejo pravzaprav konzumenti z indirektnimi davščinami.

Objavimo morda še celi proračunski predlog, če se nam bo zdelo potrebno. Vsekakor pa moramo pripomniti, da se kljub znatnemu zvišanju proračuna znižujejo prejemki nameščencev za okroglo 800.000 Din.

Maribor

Zaupniški sestanek

Krajevni medstrokovni odbor v Mariboru sklicuje za nedeljo, dne 24. t. m. ob 9. uri dopoldne sestanek vseh zaupnikov svobodnih organizacij. Sestanek se bo vršil v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II. Opozarjamo zlasti vse obratne zaupnike, da se tega sestanka polnoštevilno udeleže. — KMO.

Miloščinarji. Pod tem naslovom je pred dnevi v »Večerniku« objavil g. V. S. uvodnik, v katerem nadvse genljivo opisuje bedo kronskih upokojencev bivše južne železnice, katere po pravici imenuje miloščinarje. Navedbe člankarja so točne glede prejemanja pokojnine, ki znaša okrog Din 83 mesečno. Beda in pomanjkanje, v katero so zabredli ti nesrečneži, kljub neštetim prošnjam in pritožbam, ki so jih poslali vsem merodajnim faktorjem, pa je seveda še mnogo hušja, kakor jo navaja V. S. Prepričani smo, da je člankar poznal položaj teh revežev prav tako dobro, kot ga je sedaj iznesel v »Večerniku« že pred volitvami v zadnje Narodno skupščino. Star pregovor pravi: »Po toči ne pomaga zvoniti«. Po štirih letih, ki so nudila dovolj prilike in možnosti, pa je tako jadtovanje odveč. Prizadeti, ki vsled izčrpanosti že stojijo z eno nogo v grobu, nimajo od tega popolnoma nič.

Tretje zdravstveno predavanje »Svobode« v Mariboru se bo vršilo v sredo, dne 27. februarja 1935 ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice. Predaval bo g. dr. Vrtovec o našljivih boleznih. Pridite v polnem številu.

Predavanje o tuberkulozi. Minulo sredo je v okvirju »Svobode« predaval g. dr. Vrtovec o proletarski bolezni tuberkulozi. Predavanje je bilo združeno s skioptičnimi sltkami in je predavatelj žel za svoja podučna izvajanja obilo zaslužnega priznanja.

Okrog 4000 novih volilcev bo dobilo naše mesto v slučaju, ako se bodo vresničile vesti, ki se trdovratno širijo po mestu, da bodo tudi delavci državnih železnic volili v mestu, kjer vršijo svojo službo. Očividno mora imeti nekdo poseben interes, da bi bilo v Mariboru (levi breg) še več volilcev. Mariborski reklamacijski odbor je reklamiranje odklonil. Odločilo pa bo sodišče.

Občni zbor Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije, podružnica Maribor, se je vršil minuli torek. V odsotnosti predsednika podružnice s. Petejana, je občni zbor otvoril in vodil s. Pelikan. V imenu medstrokovnega odbora združenih organizacij priv. nameščencev je občni zbor pozdravil v lepem nagovoru g. Gilčvert. Poročila o delovanju podružnice so podali podpredsednik s. Pelikan, blagajnik s. Novak, tajnik pa s. Vidovič. Po poročilu kontrole, ki ga je podal Anton Hlebš, je bila podeljena staremu odboru

razrešnica, pri volitvah novega odbora pa so bili izvoljeni v odbor z malimi spremembami dosedanj odborniki s. Petejanom na čelu. Sledilo je predavanje tajnika Delavske zbornice s. Uratnika iz Ljubljane, ki se je v svojem nadvse stvarnem referatu bavil z vprašanjem reorganizacije bolniškega zavarovanja. Po živahni debati, ki je znova prikazala pravilno stališče ZNPJ v pogledu reorganizacije bolniških blagajin, je s. Pelikan zaključil občni zbor.

Podružnica Saveza brivskih in vlasuljar-skih delavcev in delavk je minuli torek obdržala svoj redni letni občni zbor. Za predsednika novega odbora je bil izvoljen s. Messner. Občnemu zboru je prisostvoval tudi delegat centrale iz Zagreba.

Premeten vinski slepar. Pred okrožnim sodiščem v Mariboru se je zagovarjal ta teden nenavaden premetenec Franc Lovrenčič iz sv. Ane v Slov. gor. Sleparyl je namreč z vinom, ki ga je prodajal, ne da bi ga bi imel. Iz podpisov je bilo razvidno, da obtoženi Lovrenčič že več let na ta način »služi denar«, da prodaja po Mariboru in okolici vino, vzame od gostilničarjev aro in sicer običajno za okrog 500 Din ali še več, gostilničar pa na vino zastoj čaka. Na ta način je obtoženi že osrečil med drugimi tudi gostilničarja v Grajski kleti ter dobil za to pred enim letom en mesec zapora. Takoj na to pa je začel svojo dobičkanosno obrt vnovič in je obral lansko leto kar po vrsti vse premožnejše gostilničarje v mestu in okolici, od katerih je izvlekel na račun prodanega vina are za nič manj kot 4400 Din. Ko je predsednik senata Lovrenčiča radi tega karal, je naenkrat poklenil na kolena, a sodniki so mu povedali, da sedaj nič več ne verjamejo njegovim komedijam in so mu prisodili eno leto in 6 mesecev robije. Povrtni mora seve tudi škodo gostilničarjem, ki pa ne bodo bržčas nikoli videli danih ar, ker je Lovrenčič samo mož posestnice, a sam iz previdnosti ničesar nima. Skupno je na ta način Lovrenčič prodal že nad 30 polovnjakov vina.

Narodno gledališče. Sobota, dne 23. tm. ob 20. uri: »Profesor Žič.« Premijera. Red. B. V nedeljo, 24. t. m. ob 15 uri: »Okence«. Znizane cene. Ob 20. uri: »Veseli kmetič«.

Glasbeno društvo železničarskih delavcev in uslužbencev v Mariboru bo imelo v nedeljo, dne 10. marca ob 15. uri v dvorani hotela »Orel« svoj 10. redni letni občni zbor.

Boks v Mariboru

V soboto, dne 23. februarja 1935 se bo vršil ob 8. uri zvečer v pritlični kazinski dvorani boks match med Ljubljano in Mariborom. Nastopijo odlični atleti. Vstopnina 10.—, 8.— in 5 Din. Pričakuje se bogat obisk.

Trbovlje

Za zagotovitev naročil premoega s strani državnih železnic.

Dne 22. februarja 1935 so odpovali v Beograd delegati Bratovske skladnice na konferenco za sanacijo starostnega zavarovanja rudarjev. Načelstvo II. skupine je podvzelo korake, da bodo ti delegati intervenirali tudi v ministrtvu za šume in rube, v ministrtvu za promet in v ministrtvu za socialno politiko, radi zagotovitve naročil premoega s strani državnih železnic, da v bližajočih spomladanskih mesecih ne bo zopet množica rudarjev brezposelnih, kakor je bilo to zadnja leta slučaj. Delegati imajo nalogo, da predložijo merodajnim ministrtvom te-le zahteve:

Rudarsko delavstvo, zaposleno pri rudarskih podjetjih v Dravski banovini, osobito pri T. P. D., preživlja čase, ki ogrožajo njegove socialne, gospodarske in kulturne interese in pravice, ki si jih je v dobi 60-letnega obstoja T. P. D. z velikimi žrtvami pridobilo.

Ze zadnji gladovni stavki sta bili dovolj glasen opomin Rudarskim oblastem, rudarskim podjetnikom in javnosti, da sta beda in izčrpanost rudarskih delavcev in njihovih družin dosegla vrhunec.

Bojazen rudarjev za lastno eksistenco in eksistenco njihovih družin je popolnoma upravičena, če ugotovimo med drugim tudi dejstvo, da je delavstvo praznovalo po revirjih T. P. D. v letu 1934 109 delavnikov. S tem je izgubilo delavstvo na zaslužku okroglo 13 milijonov dinarjev.

K temu je treba še ugotoviti, da so se rudarjem v teku let znižale akordne postavke za 30 odstotkov.

Tudi temeljne plače so se v letu 1934 znižale za 3 odstotke.

Z zgoraj navedenimi reduciranimi plačami morajo rudarji prehranjevati in oblačiti

svoje odrasle sinove, ki čakajo na vpoklic v aktivno vojaško službo, ali so se pa že od tam vrnil.

Teh brezposelnih je na stotine v rudarskih revirjih, ki jim podjetja ne nudijo ne dela in ne eksistence.

V teku let je bilo pri T. P. D. reduciranega več kot polovica prej zaposlenega delavstva, torej nad 4000, ki so še danes po večini vsi brezposelni.

T. P. D. mora se pri sedanjem staležu delavstva računati z večjimi naročili premoega s strani državnih železnic, da bo zaposlila delavstvo vsaj v takem številu in obsegu kakor do sedaj, oziroma lansko leto, in k temu je treba pripomniti, da so rudarji na robu propada vsled praznovanja, zato je treba nuditi rudarjem možnost večjega zaslužka z rednejšim zaposlenjem.

Vsako leto so naročila državnim železnicam v spomladanskih mesecih nekako zostala, deloma tudi popolnoma izostala, zle posledice je takoj občutil rudarski delavec.

Tudi sanacija rudarskega zavarovanja pri glavni Bratovski skladnici v Ljubljani zavisi največ od rednega in številnejšega zaposlenja rudarjev.

Od naročil premoega s strani državnih železnic pri T. P. D. sta odvisna gospodarski procvit ali pa propast rudarskega življa po revirjih T. P. D.

Da se v letu 1935 izognemo, za rudarsko delavstvo tako usodnemu ustavljanju dela v spomladanskih mesecih, je nujno potrebno, da državne železnice naročijo za mesec marc, april in maj povoljni kontigent premoega pri T. P. D., da se s tem obvaruje rudarje v Dravski banovini gospodarskega, socialnega in kulturnega propada.

Zagorje ob Savi

Predstoječe volitve so tudi v našo od krize razjedeno dolino prinesle nekoliko več življenja. Žal, da je s tem tudi prišla španska bolezen med naše napredne in nabožne ljudi. Ni sicer še nevarna in vročino ne merijo zdravniki s toplomerom, vendar vročine je že toliko, da jo mora meriti dnevno časopisje. Vzrok te bolezni je pa v glavnem v tem, da imamo tudi mi političnega mrliča, čigar smrt pa zdravniško še ni ugotovljena in zato so pogrebi nestrpni. — Socialno oskrbni odsek na občini zadnji čas prav pridno deluje. Tako upajo naši brezposelni, da bodo še dolgo deležni dobrot javne kuhinje in da obljubljena zaposlitev pri javnih delih ne bo izostala. Duh socialne pravičnosti je pri nas vsaj zaenkrat na pohodu. Drugače pri nas ni posebnih novic, razen, da se mi zagorjani na razne kandidate zelo pripravljamo in tudi kandidatorov imamo že več kot dovolj.

Podružnica »Svobode« bo imela svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 24. februarja ob 2. uri popoldne v dvorani Zadrudnega doma na Lokah. — Iste dne ima svoj redni letni občni zbor sportni klub »Svoboda«, Zagorje o. S. in sicer v isti dvorani ob 9. uri dopoldne. Dolžnost članov obeh društev je, da se občnega zbora sigurno in točno udeleži.

Kranj

Javen sestanek sklicuje SDSZ v nedeljo, dne 24. februarja ob pol 16. uri v Naklem, v stari šoli. Poročalo se bo o kritičnem položaju delavstva in o nalogah in pomenu strokovne organizacije. Delavstvo iz Nakla in bližnje okolice, udeleži se sestanka v čim največjem številu.

Pevski odsek podružnice »Svoboda« bo priredil v nedeljo, dne 24. februarja v društvenih prostorih pri Semenu burko s petjem in spremljanjem klavirja »Moč uniforme«. Pričetek ob pol 8. uri zvečer. Kranjski in okoliški delavci in delavke, udeležite se prireditve v obilnem številu, ker vam bo igra nudila obilo razvedrila in smeha.

Jesenice

Na napad »Delavske pravice« z dne 24. januarja t. l. pod naslovom: »Marksisti proti zakonu o zaščiti delavcev«, smo dolžni javnosti doprinesti dokaz o pravičljubnosti naših krščanskih socialcev in njihove brige za vpoštevanje določb zakona o zaščiti delavcev, kadar se jim nudi prilika skočiti marksistično opredeljenim delavskim zaupnikom v hrbet. Navajamo ta-le slučaj: Že nekaj časa sem se v nekaterih obratih podjetja Kranjske industrijske družbe vršijo kršitve § 6 in 10 zakona o zaščiti delavcev in sicer na ta način, da v slučaju nujnih naročil odreja organi podjetja delovni čas posameznim delavcem po istodnevem že izvršenem 8-urnem delu, po presledku 8 ur zopetno nadaljevanje 8-urnega dela, kar velja (vsaj pri nas marksistih) podaljšanje delovnega časa na 16 ur dnevno. Pri vsem tem pa organi podjetja naglašajo, da ta način razporedbe dela ni smatrat za prečasno delo in tudi ne priznavajo dotičnim delavcem 50% doklad za nadure. Znani so nam slučaji, da so delavci na ta način napravili do 72 ur dela na teden, dočim § 6 zgoraj citiranega zakona jasno določa, da ne sme trajati delovni čas več nego 8 ur na dan ali 48 ur na teden. Posledica tega je, da podjetje, namestu, da bi delavstvo v času pomanjkanja naročil zaposlilo pri produkciji na zalogo, pošilja na brezplačne dopuste in so s tem oškodovani delavci pri zaslužku, njihove družine pa eksistenčno ogrožene. Ravno te vrste odredbe podjetja KID v mesecih decembru in januarju so dale povod za skupen sestanek delavstva iz prizadetih obratov, na katerem so se zgoraj navedene nerednosti in posledice ugotovile. Kako pa so se v tem vprašanju zadržali znani klerikalni socialci in narodni socialci, ve vse tovarniško delavstvo in o tem naj sedaj »Pravica« piše. Kajti ni vseeno, kakšno stališče kdo zavzema v teh za nas tako principielno važnih vprašanjih.

Krajevna bratovska skladnica razglašaja: Ker je vozna razdalja do Dobrave, odkar je most KID čez Savo za vozni promet zaprt, znatno povečana, se sporazumno s skladničnimi zdravniki odreja nova porazdelitev rajonov za skladnične zdravnike in sicer: G. dr. Kogoj kličejo v slučaju potrebe na dom k svojim družinskim članom vsi oni zavarovani člani, ki stanujejo v občini Dovje, ter v občini Jesenice vsi oni, ki stanujejo desno od potoka »Ukove« v severozapadni smeri, nadalje vsi oni, ki stanujejo Pod Možakljo in na Dobravi. — G. dr. Čeh kličejo v slučaju potrebe na dom k svojim družinskim članom vsi oni zavarovani člani, ki imajo svoje bivališče v občini Koroška Bela in Breznica, nadalje oni, ki stanujejo v občini Jesenice levo od potoka Ukove. — Vse ostale določbe, ki se nanašajo na ordinacije, ostanejo neizpremenjene, kakor so bile objavljene z razglasom z dne 24. avgusta 1933, t. j.: G. dr. Schwab ordinira za člane v bolnici od 8. do 10. ure dopoldne, v slučaju potrebe pa tudi na domu bolnika. — G. dr. Kogoj ordinira za družinske člane (brez ozira na njihovo bivališče) v svoji ordinaciji na Jesenicah, in sicer od 8. do 11. ure dopoldne. — G. dr. Čeh ordinira za družinske člane (brez ozira na njihovo bivališče) v bolnici od 2. do 4. ure popoldne. — Ob nedeljah in praznikih ordinirajo skladnični zdravniki kakor zgoraj določeno, toda samo v res nujnih slučajih obolenja. — Vse zgoraj določbe veljajo v polnem obsegu tudi za nameščence in njihove družinske člane. — Nova porazdelitev rajonov stopi v veljavo v ponedeljek, dne 25. februarja 1935.

Kino Radlo predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zv. (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) vefilmi »Roža iz Pariza« s Fr.

Schulzem v gl. vl. Dodatka: tednik barvana Sily. Sledi Roda Roda v »Manevru ljubni«.

Mežica

Riziko dela. Pri delu je zadobil rudar Kunc Josip težjo poškodbo na nogi, in sicer ga je udaril težak kamen. Ponesrečeni se zdravi v bolnici.

Ptuj

Tročlenstvo socialnega organizma. O tej temi je predaval v Mladiki g. učitelj Hasl. Z njegovim izvajanjem glede odnosa šole do države se tudi delavstvo strinja, v ostalem nas pa ni navdušil novi nauk brez statistik in programov, ki govori le o moralnih in duhovnih zakonih. Bilo je govora o etični morali, o čarobni palici itd. Iz debate je bilo jasno spoznati, kaj je kdo in kaj hoče in brezdvomno je lahko vsak spoznal, da je predpogoj duševnega življenja gospodarska podloga. To čutimo vsi in se dobro zavedamo, da vse sedanje krpanje ne more rešiti propadajočega kapitalizma. Tudi predavanja o gospodarskem liberalizmu se je delavstvo v lepem številu udeležilo in spet imelo priliko spoznati blagodati neomejene gospodarske svobode, ki omogoča uničevanje dobrin, medtem ko je delovno ljudstvo prepuščeno bedi... in vendar vemo, da je iskati rešitev v popolni preureditvi gospodarstva z izločenjem profita. In komu to ne diši, tudi vemo...

Studenci pri Mariboru

Prvo delavsko kolesarsko društvo, podružnica Studenci, sklicuje za nedeljo, dne 24. t. m. ob pol 9. uri dopoldne svoj redni letni občni zbor, ki se bo vršil v gostilni Majhenič. Pridite polnoštevilno. Odbor.

Pobrežje pri Mariboru

»Delavstvo in kultura«. Prvo delavsko kolesarsko društvo, podružnica Pobrežje, bo privedlo v soboto, dne 23. t. m. ob 20. uri predavanje o temi »Delavstvo in kultura«. Predavanje se bo vršilo v dvorani gostilne Kren. Predavatelj s. prof. Tvorj. Vstopnine ni. Delavke in delavci, udeležite se predavanja v čim večjem številu.

Književnost

Milka Žicina: Kajin put, roman. Izdaja Nolit, Beograd 1934. Predgovor in naslovna slika od Pavla Bihalyja. Po posrečeni zbirki socialnih novel Jovana Popovića: »Red mora biti«, je izšlo sedaj v zalogi beograjskega Nolita drugo domače delo socialne književnosti: roman »Kajin put«, ki ga je napisala Milka Žicina. Milka Žicina? Dosedaj nepoznano ime. Vendar iz njene knjige kipi življenje, resnično življenje, brez kulis in brez vsakega olepšavanja. Milka Žicina ni nikakršna književna zvezda, ni član Pen-kluba. Ona je služkinja, član razreda, ki ne spada med gornje desetisoče. In vendar je ona prva dala naši književnosti uspel roman naše vasi. V tem romanu je naslikana vas s pravimi barvami: bedna, zastrupljena s predrazsodki in alkoholom, s težkim delom, dolgovi in sramotnim zaslužkom. Skozi vse to veje življenska borba mladega dekleta Kaje, ki se mora od zgodnje mladosti težko boriti za svoj obstanek in krčiti svojo trnjevo pot v življenje. Ta pot je pokazana mojstrsko, z izrednim psihološkim opazovanjem. Delo je prvovrstno, dinamično in v njem se vrste lepe pesniške slike in metafore. Vendar poleg vsega tega je avtorica strogo realistična. Globoko je prišla v socialno problematiko naše vasi, kar dovolj priča samo opis vaških otrok pri granju. Mala Kaja se igra s svojim mlajšim bratcem »moža in ženo«, igre, ki jo otroci povsod več ali manj igrajo, in mali njen bratec ni po njenem mnenju odigral dobro svoje vloge moža, ki se vrača z dela domov. In petletna Kaja kriči še manjšemu bratu: »Ni prav! Ni prav! Ni tako! Kakšen si vendar ti človek? Ti moraš priti pijan, zmerjati in psovati... boga, sonce... takoj planiti na me, da me biješ... A potem bova skupaj spala...« Z dobro postavljenimi besedami zna avtorica nam prikazati vso mizerijo naše vasi, v kateri ljubijo pesniki, slikarji in pisatelji tako idilično lagati največkrat celo goljufati samega sebe poleg drugih. Mnogi pri nas so pisali ali vsaj poskušali, da pišejo o vasi z večjim ali manjšim uspehom. Imamo celo svoje kmečke literature, kakor na pr. Miškina, Stuparića in druge. In ti naši kmečki pisatelji so vsakor tudi uspeh in svetel pojav za naše zaostale razmere, čeprav niso artistično in ideološko dosegli svojih tovarišev iz drugih držav, katere prevode imamo, kakor na pr. Streuvels (»Sluga Jan«), Szilagy (»Selo Demetrovo«), Szabo (»Ljudje«), Gladkov (»Nova zemlja«), Seifulina (»Virineja«) itd. Ali Žicina se je s svojim delom približala umetniškemu delom drugih svetovno znanih literatov in vidno se povzpela iznad povprečnosti naše dosedanje kmečke književnosti. Kajti pri nas se je meščanska književnost o vasi omejevala največ na folklor ali na neposrečene dovipe o vaščanih. Še le zastopniki novejšje naše socialne književnosti so dali nekaj zelo dobrih spisov o vasi, ali to so intelektualci, profesionalni književniki in ne vaščani, kmeti. Zato pa Žicina delo o naši vasi zasluži še več priznanja. Knjigi je napisal dober predgovor Pavle Bihaly, ki je naredil tudi olnati portret na naslovi strani Bihalyjev predgovor je napisan stvarno in kot tak sili v razmišljanje. Knjiga ima tudi fotografijo avtorice. V. I.

Hujskanje, prvi korak k diktaturi

(Iz govora dr. Beneša v Iglavi dne 9. februarja 1935.)

Demokracija je normalni režim. Sedanja kriza demokracije izhaja med drugim odtod, ker še ni umevanja za problem demokracije in njege vsebino.

To se pojavlja najbolj konkretno v agitaciji, hujskanju, razširjanju sovraštva, strasti, medsebojne zavisti na ta način, da se povečava napake parlamentarizma, političnih strank in posplošuje neopravičeno korupcijo gospodujočih. Demogoško časopisje vse to raširja ter oznanja zamenjavo strank z drugimi ali kasto s pomočjo diktature ali pučizma, pri čemer se na lažnjiv način obetajo nebesa od novega režima, čeprav zaradi strukture krize v današnjem evropskem svetu tudi novi režim ne more ničesar izboljšati.

Diktatura in nesvoboda utegneta tupatam za krajšo dobo odpraviti nedostatke demokracije. Večinoma pa ustvarjata situacije, ki so mnogo hujše in zle,

večinoma nerešljive ter končajo s katastrofo.

Diktatura, ki miroljubno in razvoju primerno preneha, je v zgodovini jako redek pojav. Avtoritativni režimi in sistemi, ki potem iz logične potrebe z vsemi posledicami nesvobodnega režima živi, to je, z zatiranjem tiskovne svobode, izjav javnega mnenja, materialnimi in moralnimi presijami vseh vrst proti posameznikom in proti skupinam državljanov. Splošna nezadovoljnost pride potem nazadnje kot nujna posledica takih razmer. Toda najostrejši kritiki diktatur jih ne presojuje le z moralnega in duhovnega stališča. Današnje diktature so v tem oziru v primeri z zahodnoevropskimi diktaturami mnogo na slabšem. Ozmimo se le na finančno in gospodarsko stran Anglije, skandinavskih držav, Belgije, Nizozemske in Francije.

Glavno pa je, da se vsi ti novi režimi težko bore za svojo eksisten-co, se branijo pred starimi nasprot-

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Razno

Rusi v Beogradu. Ruski begunci v Beogradu so osnovali tretje gledališče. Doslej so imeli dve gledališči.

Najglobokejši rudnik imajo v Braziliji. V Braziliji je najglobokejši rudniški rov Moro-Velko v provinciji Minas Geraes. Globok je 1300 metrov.

Čankajšek bo potoval v Tokio. Japonci ga zopet snubijo z lepimi besedami: Azija Azijatom. Angležem se to nič ne dopade.

Moskovska podzemna železnica je te dni izročena javnemu prometu. Ob tej priliki je ameriški inženir Morgan objavil v angleškem listu »Daily News«, ki izhaja v Moskvi, informativen članek o tem »novem sovjetskem čudežu«, ki je stoo odstotno sovjetski produkt. Opozarja na rekordno kratek čas, v katerem je bilo to prvovrstno tehnično podjetje dogotovljeno, kljub velikim geološkim in drugim oviram in podčrtava najmodernejšje tehnike in higijenske pridobitve in izkušnje, ki so se pri tej novi podzemni železnici uporabile. Inženir Morgan, ki dobro pozna podzemne železnice v Parizu, Londonu in New Yorku, pravi, da se vse te železnice glede udobnosti, higijene in skoraj luksuzne ureditve lahko skrijejo pred moskovsko. Vodil je vse delo poleg inženirja Morgana še sovjetski strokovnjak Kaganovič. Vsi delavci, zaposleni pri tej gradnji, so dobili en mesec plačanega dopusta v kavkaških letoviščih. Ko se vrnejo, bodo zaposleni pri novih gradnjah.

Amerika ni boljša. Bivši poslanik Zedinjenih držav v Londonu in minister financ je dolžan na davkih 3 milijone dolarjev (okoli 150 milijonov dinarjev). Zaradi tega dolga se mora zagovarjati pred sodiščem.

niki, se sami polagoma prilagajajo in izpreminjajo, spoznavši svojo slabost, ter jih hočeš nočeš doba tira na druga pota k novemu svobodnejšemu režimu.

Razvoj Evrope hodi in pojde vedno po poti prilagojevanja in izenačevanja različnih režimov.

Razen tega se bo morala demokracija od avtoritativnih režimov marsikaj učiti. Predvsem se bo moral vsak demokrat začeti zavedati, da je predpogoj prave in zdrave demokracije strankarska toleranca, sporazumno sodelovanje strank. Vsak od nas mora sistematično sodelovati za odpravo divjih političnih

bojev. Politične borbe zastrupljajo duha vsakršne demokracije. To naj ne pomeni, da smo proti kritiki političnih strank in oseb, toda biti mora stvarna, objektivna, dostojna, moralna in poštena kritika. Svoboda, zlasti tiskovna, ne sme biti anarhija, hudobnost, maščevalnost, kupcija z javnim mnenjem in podkupljivost. Problem je prav tako življenjsko vprašanje diktature kakor demokracije. Demokracija ne sme lahkomišljeno podkopavati avtoritete voditeljev, ne sme biti zavidna, nezaupljiva in napram voditeljem krivična. Nezaupanje je ena največjih težkoč demokratičnega sistema.

Dr. Beneš je govoril z ozirom na čehoslovaške politične razmere, v jedru pa ima tudi sicer prav, kar bi si smeli zapomniti vsi politiki.

SPORTNA RUBRIKA

Tekme za zimski pokal v Ljubljani. Na igrišču Hermesa bo jutri zanimiv spored. Ob 14. uri nastopita ljubljanska Svoboda in Zalog, ob 15.45 uri pa Grafika : Hermes. Ker je vstopnina minimalna ter sodelujeta oba ljubljanska delavska sportna kluba in je čisti prebitok namenjen za brezposelne igralce, priporočamo vsem prijateljem sporta, da pridejo na te tekme.

Začetek prvenstvenega tekmovanja v LNP-u. Podsavez je na eni zadnjih sej izžrebal pare za prvi razred in določil kot začetek tekmovanja nedeljo, dne 3. marca. Ker pa ni sigurno, da se bo prvenstvo 3. marca začelo, bomo objavili prave termine šele potem, ko jih bo podsavez točno odredil. Delavski klubi imajo tako še par terminov na razpolago za trening, da pridejo v boljšo kondicijo.

SK Grafika, Ljubljana. Ker igramo v nedeljo s Hermesom na igrišču Hermesa pokalno tekmo, pozivam vse igralce prvega moštva, da se javijo točno ob 14.30 uri v posebni sobi gostilne Belič.

Sodniški zbor za popolno avtonomijo sodnikov. Nogometni sodniki iz vse države so obdržali dne 17. II. občni zbor, na katerem je bilo zastopanih 324 sodnikov. Za predsednika je bil izvoljen Brana Veljkovič, za podpredsednika pa Dušan Petkovič. Izdelali so načrt novih pravil, ki predvideva popolno avtonomijo sodnikov pod nadzorstvom JNS-a. Če JNS na skupščini dne 24. II. teh pravil ne osvoji, je občni zbor sklenil, da se zbor nogometnih sodnikov popolnoma likvidira in sodniki ne bodo sodili tekem. Istočasno pa se takoj osnuje zbor neodvisnih nogometnih sodnikov, ki bo skušal

z JNS-om rešiti sporna vprašanja v smislu sodniških zahtev.

Nekaj zunanjih rezultatov: od 17. II. Mednarodna tekma Francija : Italija v Rimu je končala z rezultatom 1 : 2 za Italijo, Nemčija : Nizozemska v Amsterdamu z rezultatom 3 : 2. Na Dunaju se je začelo prvenstvo prve lige ter je bila najvažnejša tekma Rapid : Admira 3 : 2. S tem ima Rapid 5 točk prednosti in je skoraj siguran prvak za leto 1935.

Novi zakon o sportu.

Iz razgovorov zagrebških in beograjskih sportnih novinarjev z ministrom za telesno vzgojo posnemamo, da je načrt novega zakona o sportu izdelan ter da bazira v glavnem že na obstoječem zakonu o obvezni telesni vzgoji naroda. Predvideval bo popolno samostojnost in svobodno glasovanje vseh sportnih savezov, za občevarje društev in savezov z Ministrstvom pa bo določena pot potom saveza sportnih savezov. Gosp. Minister napoveduje ukinitje vseh dosedanjih državnih, banovinskih in občinskih taks ter uvedbo posebnega 8—10 odst. odtegljaja ed. brutto dohodkov sportnih prireditelj, ki se bodo stekali v poseben fond za zgradbo igrišč in zdravstvenih ustanov. Enako se bo sporazumno s prometnim ministrstvom uredilo vozne ugodnosti za vse sportnike. Zakon bo tudi omogočil udeleževanje šolske mladine v sportu ter bo predvidel obvezne sportne pripravljalne kurze, katere bo moral absolvirati vsak sportnik, da bo primerno pripravljen in se bo odločil za ono sportno panogo, ki bo njemu tuji zdravstveno koristila.

Ne bojte se zime!

Dobro oblečen človek je zaščiten proti mrazu. Naše nizke cene omogočajo vsakomur, da se dobro obleče.

OBIŠČITE NAŠE PRODAJALNE.

TIVAR-obleke